

Viite: OM 32/41/2015

LAUSUNTO OSAKEYHTIÖLAIN MUUTOSTARPEISTA

Oikeusministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa oikeusministeriössä laaditusta arviomuistiosta osakeyhtiölain muutostarpeista. Lausuntonaan työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Yleistä arviomuistiosta

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) kannattaa osakeyhtiölain (OYL) muutostarpeiden läpikäymistä. Laadittu arviomuistio on hyvä keskustelun avaus muutostarpeiden tarkempaan läpikäyntiin. Arviomuistiosta on ansiokkaasti käyty läpi osakeyhtiölain uudistamisen kannalta relevantteja toimintaympäristön muutoksia, hallitusohjelman tavoitteita ja valtionhallinnon rinnakkaisia säädös- ja digihankkeita. Jatkovalmistelussa asioiden läpikäynnissä tarkastelukulman tulee olla laajempaa ja otteen muutoshakuisempaa. Muistiosta todetaan monin paikoin, että jokin ongelma tai ehdotus olisi tarkoituksenmukaista ottaa tarkasteltavaksi vasta myöhemmin tai jollakin ehdolla. Tämän perusteluja emme pidä kaikilta osin vakuuttavina, vaan OYL:n muutostarpeita selvittävän työryhmän toimeksiannon tulisi olla laaja ja kattaa kaikki nyt tiedossa olevat muutostarpeet. Mahdolliset varaukset tulisi tehdä yksittäisten ehdotusten osana ja perustella, sen sijaan että selvittäminen ja muutosvaihtoehtojen täsmentäminen nyt jätetään tekemättä. Vetoaminen kansainvälisiin hankkeisiin ei ole hyväksyttävä peruste yleisellä tasolla eikä asioiden selvittämistarvetta ja uudistusmahdollisuuksien kartoitusta ajatellen. On perusteltua, että tiedossa oleviin ja realistisesti toteutumassa oleviin EU-hankkeisiin liittyviä muutoksia ei tehdä EU-valmistelun ollessa kesken, mutta se ei estä selvitystyön tekemistä. Kotimaisista hankkeista useat ovat puolestaan sellaisia, joissa osakeyhtiölakia yleislakina olisi perusteltua muuttaa ensin ja esimerkiksi kauppakisterilainsäädäntö on osakeyhtiölaista riippuvaista eikä päinvastoin.

Muistiosta saa lisäksi paikoin sellaisen kuvan, että opastus tai erilaiset oppaat voisivat olla paremman sääntelyn vaihtoehto (yleisesti s. 9 ja s. 24 sekä joissakin yksityiskohdissa). Joustavuuden lisääminen ei pakota ketään sitä käyttämään vaan vain antaa mahdollisuuden toimia joustavammin tai kevyemmällä sääntelyllä. Lisäksi hallitusohjelman keskeiset tavoitteet liittyvät yritysten kasvun ja uuden yritystoiminnan edistämiseen, joten tässä vertailussa tulisi painottaa osakeyhtiömuodon kehittämistä nykyistä helpommaksi ja uutta yritystoimintaa edistäväksi sen sijaan, että painotetaan olemassa olevien yritysten ”omaksumiskustannuksia”.

Arviomuistiossa todetaan, että osakeyhtiölakia vastaavat uudistukset tulisi toteuttaa samanaikaisesti myös osuuskunnissa (s. 12). Sääntelyn sujuvoittamisen ja kasvupolitiikan yhteiset tavoitteet liittyvät uuden yritystoiminnan syntymiseen ja yritysten kasvuun liittyvien toimien edistämiseen. Kasvuyritysten tyypillinen yritysmuoto on nimenomaan osakeyhtiö, eikä yritysmuotojen tasavertainen kohtelu siksi ole riittävä peruste hidastaa tai lykätä osakeyhtiölakiin liittyviä kehityshankkeita ja osakeyhtiömuodon käyttöä edistäviä uudistuksia. Tavoite yritysmuotojen tasavertaisesta kohtelusta voi myös olla erittäin ongelmallinen, mikäli se johtaa jonkin yritysmuodon ylisääntelyyn tasavertaisuuden toteuttamiseksi.

TEM katsoo, että erityisesti kasvupolitiikan ja kasvutavoitteiden näkökulmasta tulisi joko uudistaa osakeyhtiölakia pienten – osin jopa pienimpien – yhtiöiden tarpeisiin paremmin soveltuvaksi tai ottaa uudelleen arvioitavaksi kerran esillä ollut ajatus ”pienyhtiöstä” sellaisella toteutustavalla, jossa tällainen kevyemmän sääntelyn pienyhtiö voitaisiin luoda osakeyhtiömuodon sisälle ja myös siirtyä joustavasti pienyhtiöstä tavalliseen osakeyhtiöön. Tällöin siis osakeyhtiölaki mahdollistaisi kolme erilaisen sääntelytaakan ja toimintamahdollisuuksien osakeyhtiölajia: pienyhtiön, tavallisen osakeyhtiön ja julkisen osakeyhtiön. Tätä kokonaisuutta tulisi tarkastella laajemmin, ennen kun otetaan kantaa yksittäisiin ehdotuksiin, esimerkiksi osakeyhtiön vähimmäispääomavaatimuksen poistamisesta. Mikroyrittäjyyden, itsensä työllistäminen mukaan lukien, helpottamiseksi olisi osakeyhtiölain muutostarpeiden haarukoinnin yhteydessä perusteltua tarkastella koko toiminnan elinkaarta alkavan mikroyrittäjän näkökulmasta. Tällöin tulee realistisesti arvioida, mikä yritysmuoto parhaiten sopii kuhunkin yrittämisen kehitysvaiheeseen. Välitön osakeyhtiön perustaminen ei kaikissa tilanteissa ole paras ratkaisu. Toiminimi-yrittäminen on yleensä perustelluinta pienimuotoiseen toimintaan. Kun koko yrittämisen elinkaari otetaan huomioon, on osakeyhtiön helppo ja vaivaton purkaminen on yhtä tärkeitä kuin sen vaivaton perustaminen.

Yksityiskohtaisia huomioita

TEM ei pidä perusteltuna osakemerkinnän rekisteröintiedellytyksiä ja osakkeiden maksamista koskevan arvioinnin siirtämistä kaupparekisterilainsäädännön uudistamisen yhteyteen. Osakeyhtiölaki on se sisällöllinen yleislaki, jonka perusteella keskeisiä osia kaupparekisterin sääntelystä luodaan, joten osakeyhtiölakia tulisi lähtökohtaisesti aina muuttaa sen omilla ehdoilla. Mikäli rekisterijärjestelmä sitä edellyttää, OYL – uudistuksissa tulee käyttää voimaantulo- ja siirtymäaikoja. TEM pitää kuitenkin tärkeänä että uudistuksia valmistellaan yhteistyössä ja mahdollisuuksien mukaan samanaikaisesti.

TEM pitää osakkaiden tiedonsaantioikeuksien laajentamista perusteltuna mutta katsoo, että uudistuksen tulisi koskea myös olemassa olevia yhtiöitä. Kysymyksessä on tiedonsaantioikeus, ei sellainen osakkaiden keskinäissuhteiden taikka oikeuksien ja velvollisuuksien muutos, joka ei voisi koskea myös jo olemassa olevia yhtiöitä. Pikemmin voidaan kysyä, eikö ehdotetulla tavalla toteutettava uudistus olisi omiaan aiheuttamaan huomattavaa hämmennystä ja epäselvyystilanteita, kun osakkeenomistajan pitäisi keskeisten oikeuksiensa käyttämiseksi tietää milloin yhtiö on perustettu ja rekisteröity.

Osakkaiden kyselyoikeuden laajentamiseen TEM:llä ei ole erikseen kantaa, mutta sen toteuttaminen liittämällä tai rinnastamalla tällaista informaatiota toimintakertomukseen vaikuttaa ongelmalliselta ja yritysten tilinpäätöskustannuksia mahdollisesti kasvattavalta ratkaisulta.

TEM pitää nimenkirjoitusoikeuden selventämistä tarpeellisena mutta ei pidä perusteltuna uudistuksen kytkemistä kaupparekisterilainsäädännön uudistamiseen. Sähköisten palveluiden kehittämisen kannalta tämä saattaisi olla yksi kiireellisimmistä osake-

yhtiölain uudistamistarpeista, joka on luonteeltaan uusia palveluja mahdollistava ja edistävää eikä niihin reagoiva.

Velkojensuojamenettelyn kehittämisvaihtoehdoissa todettua PRH:n "toteavaa" roolia TEM ei ilman tarkempia perusteluja pidä mahdollisena. PRH on rekisteriviranomainen, jolle ei tule osoittaa materiaalisesti oikeuteen liittyviä laillisuusvalvontatehtäviä.

TEM pitää erittäin perusteltuna arvioida "scheme of arrangement" –menettelyn ja siihen liittyvän eri järjestelykeinojen liiketaloudellisia perusteita koskevan arvioinnin tuomista myös Suomeen, sillä sen voidaan arvioida merkittävästi edistävän taloudellisesti terveiden toimintojen jatkamisedellytyksiä tilanteissa, joissa yhtiö joudutaan purkamaan konkurssin kautta tai muuten. Pitäisimme perusteltuna, että samassa yhteydessä arvioitaisiin myös tähän liittyvät maksukyvyttömyyslainsäädännön osat ja niiden uudistamistarve, sillä pelkkä yhtiöoikeudellinen sääntely ei todennäköisesti riittäisi mahdollistamaan kyseisiä järjestelyjä.

TEM muistuttaa, että toiminimen ennakkotarkastus on Suomessa olennainen osa kaupparekisterin palvelutuotetta. Rekisteröinti takaa yritykselle ja sen omistajille toiminimisuojan, joka puolestaan mahdollistaa erilaiset markkinointiin, domainiin tms. liittyvät investoinnit ja tekee niiden kustannukset hyväksyttäviksi. Jos ennakkotarkastuksesta luovutaan, rekisteröinnillä saa selvästi vähemmän kuin nykyisin mutta toki siitä samalla tulee nopeampaa ja halvempaa. TEM:n käsityksen mukaan ennakkotarkastuksen vaikutus ilmoituksen käsittelyaikaan on toisaalta erittäin vähäinen.

Antti Riivari
Hallitusneuvos, osastopäällikön sijaisena

Mika Kotala
Ylitarkastaja

JAKELU

Oikeusministeriö

